

VELIMIR RALEVIĆ

Prigovor danu

Izdavač

IGP "PEGAZ" - Bijelo Polje

Za izdavača

Zoran Loktionov

Recenzenti

Blaga Žurić

Draško Došljak

Tehnička obrada

Marko Tvrdišić

Štampa

IGP "PEGAZ" - Bijelo Polje

Tiraž

500 primjeraka

Crtez na korici - Sergej Laban

Ovu knjigu je odobrilo i sufinansiralo
Ministarstvo kulture Crne Gore

VLADA CRNE GORE
Ministarstvo kulture

VELIMIR RALEVIĆ

Prigovor danu

Bijelo Polje, 2015.

Bjelina

PRIGOVOR DANU

Izađi bar danas dane
Iz ovih i onih vremena
Zablude kaplju na rane
Bivših i novih plemena

Bar danas danuj dane
Izmili koraka gorda
Za svjetlosti obećane
Neka se čerupa horda

Zar dan ti dane ne smeta
Vidiš li đavoljeg ata
I sirotu barku ljeta
U moru crnih kravata

Il' bar u sebe uđi
Da sjutra se ne postidiš
Svakim si danom luđi
Dan si a ništa ne vidiš

Dane kad sjutra svane
Šta nas na mostu čeka
I s ove i s one strane
Da l' ćemo naći čovjeka

BJELINA

Padaj - ne prestaj sniježe
Sipaj na okna i pragove
Nek bijela tihost liježe
Na naše memljive tragove

Pokrij nam staze - poraze
Zatrpaj sate - vrijeme
Djela i čela - obraze
Pokrij nam šljeme i pleme

Padaj na sluge - premije
Na peticu iz nastave
Jurišaj na akademije
Džamije crkve zastave

Bog je u dahu pčelinom
Okuj nas ledenim kistom
Zatrpaj nas bar bjelinom
Kad ništa nam nije čisto

STABLA

Opet bez sna i zvjezdanja
Stane se plemenske horde
U ridu vječnog neznanja
Mišje nam stope se gorde

Na sve što trag je - zlovoljni
Okna nam prsti - rešetke
Neukom brdu dovoljni
Pod miškom šetamo pretke

Nebo nam viseća tabla
Po kojoj crtamo čela
Njišu se loze i stabla
U zuju bijelih pčela

SUZA

Moju zemlju moje vrane kljuju
U dan neuk u doba rukata
Oni što je u zvijezde kuju
Dali bi je za ćesu dukata

Njen most obje strane izbezume
Pa mi zemlja uz hridi se pentra
Polusvijet iz hrastove šume
Prisvaja je po duvanju vjetra

Sinci njeni iz svilenih rita
Sikću - vonj se Crnom Gorom širi
Nebom suza moje zemlje skita
Nejač svoju ne bi l' da izmiri

GORČINA

Naši su dani sjeverni
Lim se u sebe uvukao
Kradu mu sunce nevjerni
Pa bi sred ljeta kukao

Al' ćuti čela gospodstvena
Vukući sebe sa štakom
I obala bi ga sopstvena
Proglasila ludakom

Kljuju ga pa ga svojataju
Vrane iz kišnih kravata
I u budućnost mu gataju
Sluge bez jata i brata

Dok Lim se bezvoljno giba
Zmijama korjen mu pecaju
S njegovih ruku od riba
Slova na mamcu jecaju

A noću u satu neznanom
S njim plače putanja plava
Lim se na sprudu zvjezdanom
Čemeran rasprskava

NESTAJANJE

S Ristove limske ikone
Šćemerna zvijezda kanu
Hoće i Lim da priklone
Na ovu il' onu stranu

Bar bola limskog da mi je
Da prezrem blato i makve
Kukaju crkve i džamije
Ne šumi Lim za ovakve

Možda se i odselio
Ko zna u stih krik ptica
Zbog ovih i onih poželio
Da bude ponornica

Ovo što sada protiče
Viteza kostur je plavi
Svoja nas sjenka spotiče
Lim nam se u nama davi

BEZDAN

I ma u šumi bezdan
Sa njim godine nižem
S ponoći tih i zvjezdan
U pohode mu stižem

On pamti doba ratno
Bolesti mravinjaka
I ima srce zlatno
I smrtno se plaši mraka

Ćutimo ko na dnu svijeta
Ćup nade u nama se krije
Znamo po zemlji još šeta
Siroti Vasilije

Koji pod zdjelom mjeseca
Vidje kad projaha zluradi
Dok troprsta Savina djeca
Slade se vinom iz buradi

Na paprat zvijezda legla
Dok pada u bezdan goli
U ritama riječ odbjegla
Ištući hljeba i soli

Njoj svoje verse i priče
Dao bih ako me nađu
Nad slovom bezdan nariče
I grca u suzi lađu

Da jedra sramno ne potonu
Svici su mjesec zobali
Čekamo uru potonju
Dok raste korov po obali

Ima u šumi bezdan
Sa njim godine nižem
S ponoći tih i zvjezdan
U pohode mu stižem

PRIZNANJE

Pogledaj u se - zagrebi
Liznuo adski plam
Priznaj bar jednom sebi
Da si memljivo sam

Priznaj bar jednom srcu
Kojim si drumom tandrko
Da i sad ličiš mrcu
Što je od zlobe crko

Priznaj sred puste njive
S očima punim korova
Da su ti za žito krive
Ovce iz tvojih torova

I reci nesrećnoj šumi
Koju si lažju stekao
Ono što potok šumi
Da si joj i zvijezde sjekao

Reci i nebu plavetnom
Što zora crninu nosi
Potomstvo da ti je avetno
Gore no i ti što si

Priznaj bezbožnoj zemlji
Suzi na prosjačkom štapu
Bijele kuće i Kremlji
Da su ti raspeli kapu

I reci davnoj pčeli
Što u mom stihu drijema
Zbog tebe u noć se selim
Zbog tebe ni mene nema

GUBILIŠTE

Ljeta su udovi
Trule saonice
Muče ih sudovi
I čekaonice

Danu bjeguncu
Pjevaju kraj
Odbijen suncu
Kredit za sjaj

Pred zvjezdanim šankom
Tama i strah
Mjesec pred bankom
Prosjaci prah

Jun se po stanici
Krije zbog straže
Julu na granici
Isprave traže

U nama pseto
Reži na svod
Strijelja i ljetu
Naš divlji vod

Užarene studi

STUD

Gdje smo
Zašli
Znaš li
Pjesmo

Ovo
Stud je
Kud je
Slovo

Bodre
Li me
Rime
Modre

Snaži
Žbun me
Jun me
Traži

Sjevam
Mačem
Plačem
Pjevam

IMA LI ME

Stih vrelinom
Prima li me
Ima li me
Nad bjelinom

Da l' strvarim
Gdje i skim li
Govorim li
Il' krvarim

Žeđ drhtava
Ljeto biće
Da li svićem
Il' smrkavam

ZNAM ŠTA ĆU

Nemirom
Zašume
Prašume
Papirom

Stih snažim
Neznane
Bezdane
Dok tražim

Pun snova
Noć vidam
Grad zidam
Od slova

Znam šta ću
Jer div sam
Dok živ sam
Pjevaću

OSTRVO

Rubu plam
Distiha
Istiha
Tugu tkam

Skut – rimu
Imam a
Ćutim u
Rimama

Katreni
Gore uz
Vatreni
Moreuz

S obrva
Stih plamsa
Krik sam sa
Ostrva

RIJEČ MI RUŠNA

Riječ mi rušna
Skita po vjeđi
I slova sušna
Gladan sam žeđi

Žedan sam gladi
Vode što žari
Mrak mi u nadi
Vatru sanjari

Ni primać svili
Kud stih da hita
Za stolom čilim
Papir me čita

PREĐA

Dažd me u čvor veže
S crnog gumna snesen
Tumaram kroz jesen
Sve teže i teže

Kaplje noć duboka
Sve što jeste – nije
Bar srce da zgrije
Sjaj nečijeg oka

I sati i vlati
Riječ u borenju
Trzaj u korjenju
Sve će u krik stati

Trag zađe u slamu
Pusto iza leđa
Suđena mi pređa
Nježno kopa jamu

Na uzvodnom stihu

NA UZVODNOM STIHU

*

U sluhu mog nokta munje i jezici
Dok kaplju sa pjesme zabrađena slova
Na slijepom stihu kote se brezici
Ja sam stanac kamen svim kućama bez krova

*

Daleko u koži izgubljene magle
Pište u larvama kosti sa livada
Iz moje vjeđe istrčalo jagnje
Ide kozjom stazom mog čela i pada

*

Divljaju poplave u zrnu maka
Mačji me mjesec strofama kolje
Pogled mi svičeva olistala štaka
Pjesma na oku odjaha niz polje

*

Na litici mjesec čelo smrsko
Moji zubi u brezi krvare
Pjesma drhti skrivena za trskom
Dok mi ruka izranja iz bare

*

Da bi bio hrast proći ću kroz koru
U pastiru čuči vuk što kolje stada
Moja rebra drže zoru u zatvoru
Sunce mi se danima uzalud prikrada

*

Stope mi se u paprađu kriju
Kosač leži otrovan na stogu
Stežem pjesmu za vrat kao zmiju
Riječ mi se mota oko nogu

*

Zamišljena pčela prijeti ružama
Nizbrdicom stope k nebu se uspinju
Pjesnik nikad nije izvor u sušama
Svako more krije u sebi pustinju

*

Kraj trule trupine stasale kupine
Samo su krtice tmušu prokopale
Ako si tonuo plitak u dubine
Vremenom će te napustiti obale

*

Trave nijesu svog korjena svjesne
Na tamnom kršu visi končić dana
Zvijezda je žedna kupačica pjesme
Daleka varnica izrasla iz dlana

*

Pred crkvom u polju s ranom i tamjanom
Skitnice slave dan velikog posta
Ko nije pogođen duginim gajtanom
Zalud širi ruke u podnožju mosta

*

Đavoli najprije u zori zanoće
Vjetar je svjestan sebe kad zašumi
Skitaču ogluvjele uši od samoće
Najusamljenije je drvo u prašumi

*

Divovska pleća a duša srneća
Za kičmu svezana stabljika zv'jezdana
Ko je skakao k nebu sa drveća
Bratimi mjesec tek na dnu bezdana

*

Rebro je najbolja grana za sviranje
Zatrnjena njiva ne ište orača
Besmrtna nježnost je uslov za umiranje
Osmijeh js suvo batrganje plača

*

Suncu bliski svici po kršinama
Žita žanju nevični lutanju
Stoje niski pred plavim vrzinama
Oni što ne grme u ćutanju

*

Jesen se najbolje vidi u aprilima
Pjesnik kuje gvožđe u mjesečevoj zebnji
Gnijezdo zalud sanja da drhti na krilima
Veličina ptice je u skakutanju po zemlji

*

Izgubljenici sa očima od zlata
Na uzvodnom stihu krvotoke snaže
U vječnoj zori divnih sunovrata
Traženi su samo oni koji traže

Ne idi bez mene u grad

TRAŽIM TE

Tražim te
Između dvije ruke
Što noću postaju ribe

Između dvije šume
Što stoje do pola u vodi

Između dvije rijeke
Zbog kojih nemam krvi

Gazim kroz blijedo ljeto
Volim te

POVRATAK

Poljubiš me
Odeš
Odneseš mi usne

Šapneš da me voliš
Odneseš mi uši

Pogladim ti kosu
Odneseš mi ruke

Tvoj korak dok zvoni
Odnosiš mi srce

Sad vraćam se mrtav
Življi od svih

PREVARA

Moja draga i ja
Tiho upredamo misli
Ulazeći u šumu
Dostojnu naše ćutnje

Sa kolibe naše bez krova
Mi ne promatramo nebo
Kažem joj –
Voli me manje
Da bih te volio više

U sumrak
Kad postajem vjetar
Moja draga je vrba
Nad svježom humkom sunca

OBIĐEM DALEKA BRDA

O biđem daleka brda
I koga god sretnem
Započnem o tebi

Da te nema
Govorili bi da sam nijem

Ovako pričam
Svemu što je živo
Koliko te volim

Začutim jedino – od straha
Kad visoko u planinama
Naiđem na tragače zlata

TRAG

Volim tvoju zaljubljenost na zemlji
Ne u oblacima sa kojih već padam
Volim tvoje raskopčane riječi u zebnji
Uporno krzno u koje se nadam

Volim misli koje hvataš u vazduhu
Tvoje lice koje slutih godinama
Usne što čekaju poljubac u sluhu
Volim proste ruke što žive u nama

Volim tvoje vedre magline i brižnje
Trag u kome tražim pahulje za lijek
Pokret iz kog zovem majku i sve bližnje
Po prvi put ponosan na vijek

BLJESAK

Ujutra gradska zlovoljna
Odjednom sjevne ti trag
Ta slika mi je dovoljna
Kroz podne da jurnem blag

Kroz sate lak da protrčim
A onda – kada sve stane
Gazeći kao po srči
Čekaću da opet baneš

Da razvedre se oblaci
Što nad sivilom grabe
Da opet bljesnu ti koraci
Jedini osmjeh kasabe

NEKA SI

Neka si pjesma i nek si meta
Pogledu vučjem u mimohodu
Čezne te mrvica s početka svijeta
I ždral što sanja duboku vodu

Most samac noću planinom skita
Ko vojak iz rata bez ruku staze
Neka si obala što strane mu čita
Bjelutak po kojem gmizavci plaze

Nek si ta kaplja mirisnog slovlja
Krilo u mutnoj jezerskoj sjeni
Neka si srce puno brodovlja
I žeđ za tragom na vječnoj pjeni

NE IDI BEZ MENE U GRAD

Ne idi bez mene u grad
U leglo betonskih zvjeri
Zarobiće te parkovi
I oteti soliteri

Podivljaće pošte i banke
Kad jun im doneseš žut
Čopori ulica podlih
Prepriječiće ti put

Bježi od mostova gradskih
Što reže na one što ljube
Sablasni opštinski dvorac
U vrat će ti zariti zube

Sprema me iskonsko ljeto
Da sravnim ološ i smrad
Rafalnom paljbom sunca
Ne idi bez mene u grad

Dok vrište znaci prosuti

JEDNOM KAD ME ZGROMI TRAVKA

Jednom kad me zgromi travka
U koraku ptičjeg kljuna
Pašću lud od oporavka
U šok-sobi modrog žbuna

Stranputice kriju svice
Roni staza vučjeg laza
Lađa ispod sukrvice
Stih - pobratim nedolaza

Pod lobanjom grumen žara
Što potope blagosilja
Tamnom šumom vršlja čavka

Pjesmom cara do duvara
Biće smilja i bosilja
Jednom kad me zgromi travka

U RAŽI MOŽDANA KORA

I kap i slap i grom ču
Kako je oluja zebła
Kome to šapćem omču
Skriven u srcu debla

Ržem za izbom bora
Niz smolu da sam kasam
U raži moždana kora
Preklinje da proklasam

Niz brdo slazi vuna
I olistalo momče
Sviraju pastirska rebra

Zvijera potiljak - žuna
Kome to spravljam omče
Skriven u srcu debla

KAD RIJEČ JUNI NATRUNI

Kad riječ juni natruni
Kako ćeš vlati nabrati
Gorom katuni - Satruni
Gdje noć se zlati u paprati

Kad mru u kori izvori
Kako ćeš sjeni grudeni
Sred tmuše suše - izgori
Gdje rosa pjenu od studeni

Kad puze k bari čestari
Kako će ruka ti kukati
Pod čelom rana bršljana

Ne mladuj - Gladuj - Prestari
Pa će dukati arlaukati
Munjama dana iz grkljana

JESAM LI VAZDUH

Jurim još uvijek sa glavom od korova
Kroz tmuše na tragu odbjegloga žita
Jesam li vazduh od zvijezda i borova
Zatravljeni lelek mrlja koja skita

Procvjetale jame trag će da mi satru
Stežem divlju misao davno izumrlu
Progovaram ćutnjom otkopavajući vatru
S nebom na jeziku s munjama u grlu

Umoran od snova slutim šta je nesan
I mene i svijet isti stih je stvorio
Šta li sam to ko sam i ništa sam i sve sam
Jer gorim i gorjeću da ne bih sagorio

ŠUMA

Kada se šumom šunjaš
Sve bure u sebi stišaj
Da čuješ disanje žbunja
Mahovinu i lišaj

Dok jutro u lišću plače
Zađi u dubodole
Oslušni papratnjače
Kako se skrušeno mole

Dah će te njihov taći
Kad kročiš na stazu vučju
Iz šume ćeš izaći
S jagnjetom u naručju

KUĆNI JEŽEVI

Ne diram noćas knjige s ormara
Ratove carstva kule kneževe
Mislim na druga Pera Solara
Što još u kući drži ježeve

Čudnu sam poštu s neba dobio
Perovu suzu u stih da kane
Život mu stoput srce probio
Ježevi su mu melem za rane

Napolju zima studeno groblje
Ježevi s Perom niz jun šetaju
Dušu mu griju njihove bodlje
Iz kojih žitne zvijezde cvjetaju

Duboki mrak je - poslednja ura
U magli sve je što se plavilo
U san mi Pero ježeve gura
Da s njima grebem kroz ništavilo

MATI

Kad zlo u kuću svrati
Bježim - u stih se krijem
Al' šta će moja mati
Kad bježat ne umije

Divljaju đavoli - vuci
Na pragu zjapi pećina
Mati sa krstom u ruci
Drži nam krov na plećima

Opet nam nadanje vrati
I rastjerava strah
Na okupu drži nas mati
I tiho tone u prah

STAJATI

Odavde nikuda neću
Zv'jezde ću s grozdom spajati
Bez misli kuda ću gdje ću
Tek s čašom vina stajati

Odavde ne pružam korak
Svlači se buteljka riđa
To što sam srdit i gorak
Vinskom se anđelu sviđa

Ovdje ću Vezuve htjeti
Tajnu pijanog svoda
Ponoćni suncokreti
Pjevaće kako se hoda

Nek zvone burad i kapi
S njima ću i ja trajati
Rujni sam kružić na mapi
Sa čašom vina stajati

DOK VRIŠTE ZNACI PROSUTI

Kašlješ li noću sonete
Gubo što sja u vjeđama
Ržu li divlje komete
Kopitom čela na međama

Gdje me to nigdje vjetrovi
Pjesmo uždiću kosu ti
Slute li potop cvjetovi
Dok vrište znaci prosuti

Brezo sred šume bukove
Topiš li sunce bršljanom
Ko me to hajkom na vukove
Što reže mojim grkljanom

Ludak u lišću opalom
Stihom do kraja sječaja
Kuka me zlato pod stopalom
I kapa pamjat – vječnaja

IZVODI IZ RECENZIJA

... Poslije više nego uspješnog putešestvija po svjetovima poezije za djecu i omladinu, gdje je po riječima mnogih književnika i književnih kritičara postao jedan od najboljih u Crnoj Gori i regionu (svjedoče o tome brojne nagrade i zastupljenost u tridesetak antologija), Ralević se na najbolji način vraća poeziji za odrasle. Činio je to i ranije. Među trinaest objavljenih stihobirki (deset za djecu), Ralević je objavio i tri knjige za starije čitaoce: *Nebo kuća beskućnika* (1994.), *Divni sunovrati* (1996.) i *Vodeni čvor* (2007.)

I pjesme u najnovijoj Ralevićevoj stihobirci potvrđuju da je riječ o kompletnom stvararocu pouzdane versifikacije, čiji govor upućuje na zaključak da je u pitanju ozbiljan pristup ozbiljnom pisanju. Tadeuš Ružević je krajem osamdesetih rekao: "Da bi vaskrsnula, poezija je morala da umre". Dio tog vaskrsavanja, svakako, isijava i kroz najnoviju knjigu pjesama Velimira Ralevića...

Doc. dr Draško Došljak

...Objavljivanje svake Ralevićeve knjige se dočekuje sa posebnom pažnjom i radošću, nestrpljenjem i željom da njegove ukoričene pjesme moramo imati u ličnoj biblioteci. Književnik Milan Mladenović je zapisao da je “objavljivanje svake Ralevićeve knjige svojevrstan praznik”, a književnik Dragomir Ćulafić – da je to, jednostavno, “srećna pojava”.

Upravo to se dešava i sa njegovom najnovijom zbirkom pjesama za odrasle “Prigovor danu”, koja će, tiho i nenametljivo osvajati srca svih iskrenih ljubitelja pisane riječi...

Blaga Žurić

BILJEŠKA O PISCU

VELIMIR RALEVIĆ JE ROĐEN 13. AVGUSTA 1970. GODINE U BERANAMA. DO SADA JE OBJAVIO:

NEBO KUĆA BESKUĆNIKA (ZA ODRASLE), PRIŠTINA 1994., MRAVINJAK U ŽITNOM POLJU, BEOGRAD, 1995., DIVNI SUNOVRATI (ZA ODRASLE), BEOGRAD, 1996., SVITAC U GRU, BEOGRAD, 1997., MIRIŠEM NA LJUBAV, PODGORICA, 2000., ZLATNI PROZOR, BEOGRAD, 2002., TANJINI PRSTI ZVONE, BEOGRAD, 2003., BROD U ŽITU, PRIŠTINA, 2006., VODENI ČVOR (ZA ODRASLE), KOSOVSKA MITROVICA, 2007., ZALJUBLJENI VITEZ, BERANE, 2009., MJESEČARENJE NA SUNCU, BERANE, 2011. BEČKEREČKA MEČKA, BERANE, 2013, KROZ ŽIVOT JURISAJ, BIJELO POLJE 2014.

DOBITNIK JE VIDOVDANSKE POVELJE ZA 1994. GODINU, NAGRADE UKCG ZA DJEČJU KNJIGU GODINE, NAGRADE ZA NAJBOLJU DJEČJU PJESMU O RIJECI, PRVE NAGRADE NA SUSRETI MA „PJESNICI SA LIMA“, NAGRADE ZA KNJIŽEVNO STVARALAŠTVO „KRILATA SEOŠNICA“ PLAKETE MALI PRINC, PRIZNANJA OPŠTINE BERANE ZA OSTVA-

RENE REZULTATE IZ OBLASTI KNJIŽEVNOSTI, MEĐUNARODNIH NAGRADA „STARA MASLINA“ I „ZLATNO GAŠINO PERO“, ZA SVEUKUPNO STVARALAŠTVO ZA DJECU, I NEKOLIKO DRUGIH PRIZNANJA.

UČESNIK JE MNOGIH KNJIŽEVNIH MANIFESTACIJA, ZASTUPLJEN U MNOGIM ZBORNICIMA I ČASOPISIMA, KAO I U TRIDESETAK ANTOLOGIJA SAVREMENE POEZIJE ZA DJECU U ZEMLJI I REGIONU.

NEKE NJEGOVE PJESME PREVOĐENE SU NA RUSKI, ENGLSKI, RUMUNSKI, RUSINSKI, BUGARSKI, MAKEDONSKI I LUŽIČKOSRPSKI JEZIK, A KOMPONOVANE SU, IZVOĐENE I NAGRAĐIVANE NA MNOGIM DJEČIJIM MUZIČKIM FESTIVALIMA.

SADRŽAJ

Bjelina

PRIGOVOR DANU	7
BJELINA	8
STABLA	9
SUZA.....	10
GORČINA.....	11
NESTAJANJE.....	12
BEZDAN.....	13
PRIZNANJE	15
GUBILIŠTE	17

Užarene studij

STUD.....	21
IMA LI ME.....	22
ZNAM ŠTA ĆU	23
OSTRVO.....	24
RIJEČ MI RUŠNA.....	25
PREĐA	26

Na uzvodnom stihu

NA UZVODNOM STIHU	29
-------------------------	----

Ne idi bez mene u grad

TRAŽIM TE	35
POVRATAK.....	36
PREVARA.....	37
OBIĐEM DALEKA BRDA.....	38

TRAG.....	39
BLJESAK.....	40
NEKA SI.....	41
NE IDI BEZ MENE U GRAD.....	42

Dok vrište znaci prosuti

JEDNOM KAD ME	45
ZGROMI TRAVKA.....	45
U RAŽI MOŽDANA KORA.....	46
KAD RIJEČ JUNI NATRUNI.....	47
JESAM LI VAZDUH.....	48
ŠUMA.....	49
KUĆNI JEŽEVI	50
MATI.....	51
STAJATI.....	52
DOK VRIŠTE ZNACI PROSUTI.....	53
 IZVODI IZ RECENZIJA	 55
 BILJEŠKA O PISCU	 57

CIP – Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN
COBISS.CG-ID

